

In: 4848
C.2

97
135

נסים יהודי

PLANTÆ TINCTORIÆ,

DE QUIBUS
SPECIMEN BOTANICO-OECONOMICUM;
SENSU AMPLISS. FACULT. MED.
IN ILLUSTR. UPSALIENSI ATHENAEO,

PRÆSIDE

VIRO NOBILISSIMO ET EXPERIENTISSIMO

DN. DOCT. CAROLO
LINNÆO,

EQUITE AURATO DE STELLA POLARI;
S:Æ R:Æ M:TIS ARCHIATRO,
MED. ET BOTAN. PROFESSORE REG. ET ORD.
ACADEMIÆ UPSALIENS. STOCKHOLM. PETROPOL.
BEROL. IMPER. LONDINENS. MONSPEL.
TOLOS. FLORENT. SOCIO,

Publico bonorum examini modeste submittit
Stipendiar. Guthermuth.

ENGELBERTUS JÖRLIN,

Babusia - Gothoburgens.

IN AUDIT. CAROL. MAJOR. DIE XVI. MAJI;
ANNO MDCCCLIX.
H. A. M. S.

UPSALIÆ.

15

SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS
MAGNÆ FIDEI VIR,
S. S. THEOLOGIÆ DOCTOR
CELEBERRIME,

D:NE GEORGI
WALLIN,

Diecepsos Gothoburgensis EPISCOPE Reveren-
dissime, Synedrii, quod ibidem est, PRÆSES
Eminentissime, Regii Gymnasii Scholarum-
que ANTISTES Gravissime,

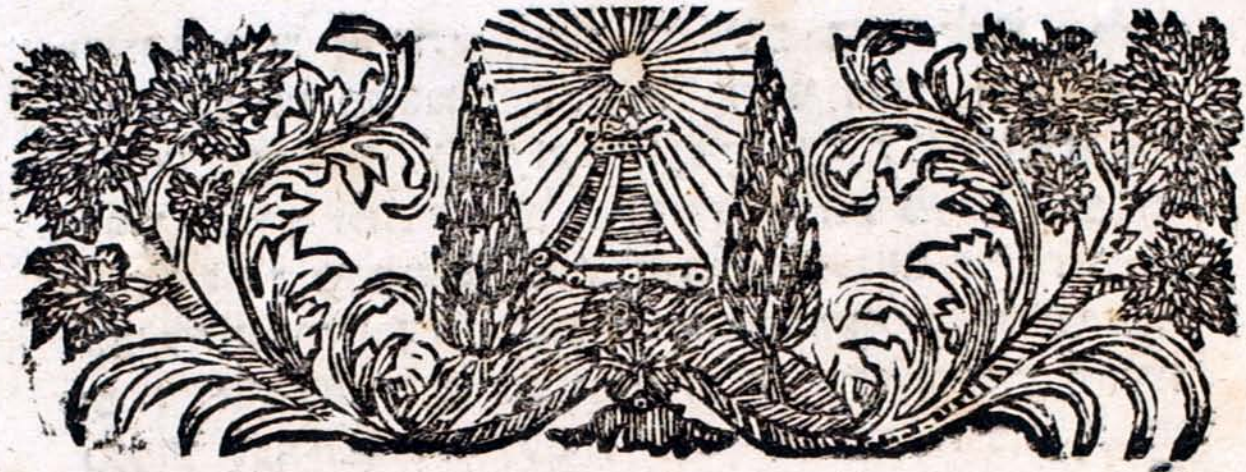
MÆCENAS GRATIOSISSIME.

נה גדולות ונפלאות עד מאד הן מלאכות יהוה הבורא
השמים והארץ וכל עץ ועשב האדמה לאמור תדשא
הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ למינהו ועץ עשה פרי אשר
זרעו בו למינו ועודני הונה בהן זחם לבי ותמהן נפל עלי
שעצמו פעלי השם מבלי חקר וגם שנעשו בעבור אנוש הקטן
ויצרו

ויצרו עפר מן אדמה. ואחריו כן ויישב בעיני להוציא לאור
הצהרים את מחשבותי אשר כל חפצי בהן. אבל בכואי
לעשות ככל תאות נפשי הנה העליתי על לבי לגשת אל
כבוד מעלתך ולהציג אצל הרום רגליך את מעשה אצבעותי
הזה אף על פי שהוא כמו צמח בארץ ציה או כדמות קיקיון
שבן לילה היה וכן לילה אכר. ואיך אחדל מעצתי כי זכור
זכרתי את רוב חסדים אשר אתה אדוני הגדול והנורא
מנעורי ועד יום הזה עשית עמדי. אמנם הרבית לנגדי
רחמך מספר כי גר אני לפניך וקטון מכל הטובה אשר
תערוך לעבדך ומחלב השמן שדשנת ראשי בו ומרר אשיב
לך כל גמולתיך עלי. ועתה אדוני קח נא בסבר פנים
בכורי נעורי האלה דשאים ודודאים אשר למנחה על
מזבחך זבחתך לך כי ידעת אדוני כי הם כל אשר לי וגם
פרחו מזרעים אשר שתלת והנני מניח אותם ביושר לבי
מתחת רגליך להיות לזכרון התודה ולעדות יראתך כי תבער
כמו אש בתוך כסלי. ולא אוסיף לדבר כי אם אשא כפי
למרום לברכך לאמר יהוה שבלבדו גבור לגמול ישמרך כבת
עיניו תמיד וימלא פיך בשובע ימים ותתחדש זקנתך כשני
נעורך ותפרח כחמר וכמו ארו בלבנון וכל אנשי ארצנו יאמרו
אמן ואמן

NOMINIS TUI REVERENDISSIMI

Cultor & cliens humillimus
ENGELBERTUS JÖRLIN.

D. D.

§. I.

Excellentes illas ubi meditamur facultates, quibus Creator Optimus hominem, naturæ miraculum instruxit, fieri non potest, quin externis, ut vocantur, sensibus, mox afficiamur; quippe quorum ope in earum rerum notiones deducimur, quæ neutiquam percipi possent, nisi accommodata illis instrumenta, uti sunt lingua, nasus, aures, oculi &c. corpori nostro Sapientissimum indidisset Numen. His demum intercedentibus advertere mentem nobis datur ad ea, quæ per aërem sonant, quæ soluta in aquis hærent, quæ tenues per auras feruntur, quæ lumine radiant, quorumque omnium tanta est subtilitas, ut tactu, quem quidem proprie appellamus, copiam sui vix ullam fecerit. Sapida vario robore in corpora nostra se insinuant, fragrantibus vitæ fugatur languor, sonoris incitatur animus, coloratis & nitentibus attollimur veluti in cogitando & sursum rapimur. Atque lux quidem radiis suis nostros in oculos illabentibus splendidam universi
structu-

Structuram indicat potissimum, demonstratque adeo Creatoris opera, quam sint nitida, quam apta nostris usibus, quam ingentia. Non figuram modo & magnitudinem, sed venustatem quoque nobis proponit, colorum in magnificentia maxime effulgentem, qui licet ipsis sane in corporibus haud infint tales, quales a nobis sentiuntur, horum tamen e natura varia, superficiei praesertim, rationem haud postremam repetunt suae & diversitatis & elegantiae. Itaque Sapiens Milesius mundum dixit *πρόμημα τῶ Θεῶ κάλλιστον*, utpote qui tantam sui ostentat formositatem ac pulcritudinem, quantam qui oculis subiecere, animis aequae metiri omnem haud unquam possint. Qui oculorum tristi casu amisit usum, persentit demum & intelligit quanto gavisus fuerat beneficio, quantae obruatur calamitatis taedio. Contra nobilis ille Anglus caecus natus simul ac Medicorum arte visum adultus, dissecto glaucomate, recepit, tanta perfusus fuit voluptate novi & inopinati spectaculi, ut obstupuerit plane, & attonitus fere gaudio defecerit. Etenim quid amoenius, quid ditius, quid concipi mente potest augustius, quam sereno aestatis die, solis late regnante splendore, editiore non nihil e secessu, camporum aequora plantis vestita herbisque contemplari, id est pascere oculos mille flosculorum varie internitentium coloribus, quibus veluti stellulis tellurem Natura interstinxit; quorumque tanta est formositas, ut par nusquam reperiat alia?

Quis profecto ad satietatem usque miratus fuerit in *Pavone* tum innumerabilem multitudinem colorum, quibus ludunt tectrices dorsi pennae, tum dispositam inimitabili arte hinc crescentis inde decedentis splendoris speciem. Quid? *Amaryllida* loquor formosissimam, cui pares putentur paucae, anteferatur nulla; nitet purpura auroque fulgida, soli palmam praeripere molitur aemula, florum facile regina & princeps, plantarum gloria, fidus

Adonidum, quod in his emicat ita, uti minores inter ignes luna, sic oculos exhilarat, uti sol universum.

Est sane speciosissimorum in floribus colorum nitor tantus, tanta opulencia, ut Sanctiori in codice, cœlestis ipsa Sapientia, a) ne Salomoneam quidem magnificentissimam & immensi apparatus apud aulam dignius quidpiam, artificiosius, gloriosius invenerit, utque suæ divinitatis infinitum decus, ubi ex parte aliqua cogitandum nobis daret, e floribus quoque decerpere nonnunquam similitudines voluerit. b)

§. II.

Ceterum mortales, qui pulcri in amorem naturali feruntur impetu, facile allexit ubique obvia colorum gratia illa creatis rebus insita, ut naturam arte æmulerentur, vestibisque, quibus pro involucris utuntur, colorum species quascunque generosiores injungerent. c) Namque innocuum per se erit studium quo amictus quoque liberaliori cultu dignosci velint erectiora ingenia, nec vitii quidpiam trahet, quoad meminerimus, haud caducam minus istam esse gloriolam, quam est umbræ levitas d) rerumque ceterarum, quibus vivi recte utimur, tametsi in mortuos nihil inde redundare possit aut laudis veræ aut salutis.

§. III.

Orta vero hinc frequentari ars cœpit, quæ colores non affabre minus præparat, quam colorandis rebus inducit, quæque in eam denique excrevit amplitudinem,

- ut
- a) *Matth. 6: 29.* Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι ἔδδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τέττων (Κρίων.)
- b) *Cant. cant. c. 2: 1, 2, 5, 12, 13, 16. &c. cap. 4. &c.* Vide & *Gen. 30.* quanto amore Rachel profecuta est Dudaim.
- c) *Quidquid autumnus & crocei flores veris aspirant, imitatur colores, Lithov. Poëm. p. 1. pag. m. 316.*
- d) *Virg. Ecl. 2.* - - - nimium ne crede colori, alba ligustra cadunt, vaccinia nigra leguntur.

ut unius hominis vita vix suffecerit ad recte cognoscendam aut omni in ambitu exercendam.

Distinguitur in PICTORIAM, quæ colores externe allinit, & TINCTORIAM, quæ iisdem imbuit; quod tum corlis accidit tum textilibus, sive lanæ hæc sint, sive serica, sive linæ: quamquam ars ea sigillatim quæ lanæ & serica tingit INFECTORIA proprie dicitur, illa videlicet, quæ nostram nunc qualemcunque industriam præcipue versabit.

§. IV.

Quia vero hæc arctioribus circumscribitur limitibus, non edisserendæ in præsentem sunt Physicæ causæ, quibus originem debent colores, quatenus nostris capiuntur oculis, quum pulcre eas Neutonus, huncque secuti alii explicauerint; neque meum erit Tincturæ cujusvis singularis præparandæ applicandæque methodos, infectoribus receptas usu, persequi, siquidem de his jam integræ existunt librorum Bibliothecæ. Id agam unice, quod quidem a nemine huc usque actum satis memini, ut *Materiam Tinctoriam* complectar, & simplicia pleraque tinctoria, unde petantur, exponam; quorum plurima uti Floræ debentur liberalitati, exceptis nonnullis e Regno Animali arcessendis, & sepositis quæ Regno e Lapideo colligenda picturis fere inserviunt; sic rudimenta Botanicæ Scientiæ, quam sub Auspiciis Nob. D. Præsidis comparare licuit, in hoc opus impendam, quod nec inutile Musis nostris nec ingratum fore ausim sperare.

§. V.

Atque spissas quidem tenebras, quibus involuti hærebant Medici, donec pura elaborataque auferentur Materia Medica, distincteque scirent, unde simplex quodlibet peteretur Medicamentum, ex qua planta, ex qua ipsius parte, quo denique e loco &c. si contulerimus cum scientiæ qua hodie circumfundimur plena luce; patet oppido quan-

quantum evecta in fastigium hæc pars Botanices jam conspicitur. Sed tinctoriam ad materiam ubi accesseram extricaturus plantas quibus illa constituitur, harumque visurus genera, species, differentias, tantis implicari accidit obstaculis, ut superari vix posse viderentur, ea præsertim in parte simplicium, quæ utraque ex India asportari cœpta in officinis tinctoriis nostri ævi invaluerunt. Nec evasi peritior postquam Tinctorum, Lexica & grandia Volumina celebrium certe Auctorum consulueram. Vocabula inveni & nomina variis e lingvis cumolata unum supra alterum, diffusas descriptiones, sicca putamina, non nucleum, infidam nubem, non liquidam quam quærebam veritatem. Data igitur opera, quotquot videre contigit, Botanicos Scriptores evolvi, ut plantas singulas rimarer, e quibus colligitur quidquid Tingendi Artificibus usurpari novi. Sed quia ne sic quidem obtinere potui, quominus ignarus non nunquam aut dubius ipse mihi visus sim oberrare, ea præsertim in cohorte Tinctoriæ Materiæ, quæ Indiæ alterutri est indigena, aperiam candide quid adhuc desiderandum putem, ut si peregrinanti forte apud Indos suppetat occasio accuratius examinandæ rei, nec sibi desit, nec arti, quam illa diligentia mirum quantum sibi devinxerit.

§. VI.

Colores primarios sex numerare convenit, 1 *Album*, 2 *Luteum*, 3 *Viridem*, 4 *Cæruleum*, 5 *Rubrum*, 6 *Nigrum*, qui tamen fundamentales haud putentur, quum hoc nomen alio sensu sumi a Physicis neminem fugit. Primarii nobis dicuntur, quos natura passim distinctiores nobis effert suis in effectibus; quosque sejungere fas est a ceteris, varie oriundis, simulac e primariis illis bini pluresque commixti invicem temperatique fuerint.

Haud equidem ignoro *viridem* colorem e luteo cæ-
ru-

ruleoque junctis existere. Nam & vulgo in officinis videre est pannum luteum cum albo pariter immitti in Ahenum, cærulea refertum tinctura, & postquam æquo tempore uterque excoctus fuerit, hunc cæruleum, illum vero pallide - Viridem extrahi; sic quoque pannus cæruleus luteo insuper colore imbutus, obscure viridis evadit; nempe luteus fundus, lucidiorem viriditatem, cæruleus obscuriorem dabit.

Hinc sequentes colorum *varietates*; utpote e primariis duobus mixtis enatæ constituantur:

	CINEREUS	ex Nigro	& Albo.
	OPALINUS	ex Albo	& Cæruleo.
	ROSEUS	ex Rubro	& Albo.
	PURPUREUS	ex Cæruleo	& Rubro.
	VIOLACEUS	ex Cæruleo	& Nigro.
pallide	VIRIDIS	ex Luteo	& Cæruleo.
obscure	VIRIDIS	ex Cæruleo	& Luteo.

Attamen viridem nihilominus colorem inter primarios locare necessum est, eo videlicet nomine, quod in natura ipsa rerum videatur distinctus & maxime vulgaris, totiesque per se talis occurrat. *Cæruleus* color, is potissimum qui in regno vegetabili nascitur, excepto Indigoneo plerumque tenaciore, Alkali & Acido mirifice immutatur, ita, ut admixto acido, cæruleus rudis, nec arte adhuc firmatus, in Rubrum abeat, ex alcali autem cogatur in viridem; quo spectat antiquum illud: colores cærulei, ab acido rubri, ab alcali virides evadunt.

§. VII.

Enimvero cui novos, in Regno Vegetabili, volupe fuerit colores investigare, ad duo inprimis phænomena diligenter attendat animum, primum est, plantas observet, quæ colorem siccitæ variant, præsertim ubi a Botanicis aut humidæ carptæ, aut tardius chartas inter bibulas arefactæ, ut primum fere gradum subierint putredinis. Hoc

modo siccatæ *Mercurialis perennis*, *Rhinanthus crista* sunt cineraceæ; flores *Loti corniculati* & *Anthyllidis vulneriæ* redduntur cærulei; *Orobus niger*, *Lycopus europæus*, plurimæ Parasiticæ radicum: *Hypocistis*, *Cynomorium*, *Monotropa Latbræaque* nigricant.

Alterum est, Insectorum visitet hospitia, GALLAS putaj vegetabilium, quæ postquam in illis ova sua deposuerunt insecta, ut in pullos dein excludantur, succi in planta circulationem distorquent & coacervant in gibbosa tubercula, quibus tinctilis vis plerumque inest; ut in *Quercu*, *Glechomate*, *Statice*, *Salice*, *Populo*, *Terebintho*, *Hieracio*, *Rosa*; quibus addenda reor alia plurima insectorum cunabula, prioribus similia, quamvis solutiora, nec arcte adeo ipsi plantæ injuncta sint, dum succo tamen ejus immediate fruuntur; quorsum e Coccis referendi COCCUS *Cacti*, *Quercus*, *Scleranthi*, *Uvæ ursi*, *Phalaridis*, *Salicis*, *Ulmi* &c.

§. VIII.

Colores *albi* in arte insectoria paucissimi, vel nulli potius, usurpantur, quod in Linteis, non modo & Laneis, sed in Sericis quoque a natura dudum parati adsint. Artis ergo heic opera eo demum redit, ut panni & cetera quæ albicabunt intentius, Saponaceis tergantur recte & abluantur.

Viridis color est, qui oculorum aciem potissimum corroborat, quemadmodum *Luteus* radiis præsertim accedentibus solaribus, inspectantes vexat. Rarius ille adhibetur color in arte tinctoria & parce admodum e Regno Vegetabili elicitur, quamquam herbæ, tantum non omnes, illius specie superbiunt. Eum ergo, antea ut monuimus, e *luteo* & *cæruleo* permixtis conficiunt artis magistri.

Colores *cærulei* indigenis e plantis nobis rarius comparantur, unde fere omnes ex advectis legendi sunt.

Speciosissimus *ruber* color oculis placet maxime amœno

no splendore. Intentior redditur plerumque admixto acido.

Colorem *nigrum*, quo lanæa imbuunt tinctorum, Regno vegetabili haud acceptum referunt, sed in hunc usum coguntur necessaria e regno Lapideo petere adjumenta, Martialia præcipue, quæ tamen variis plerumque additis stipticis & adstringentibus vegetabilibus idonea & efficacia reddi oportet. Pannus quilibet nigricante fortius colore perfundendus, in quo quidem sita est elegantia, nam decet & tetraones suos nitor & absoluta nigredo, alio ut plurimum imbuatur colore necesse est. Additur quoque ad nigrum perficiendum colorem fructus *Capfici annui*, ut tenacior infideat, &c. quæ quidem mea nunc non fecero.

MONANDRIA.

1. CURCUMA *longa & rotunda*. Sp. pl. 2. (*Gurkmâja*).
 Planta perennis Indiæ orientalis, fera.
 Radix *Luteo* tingit colore uberi sed fugaci.

DIANDRIA.

2. LIGUSTRUM *vulgare*, Fl. svec. 5. (*Liguster*).
 Frutex *Europæ australioris & insulæ Orost Sveciæ*;
 cicur.
 Baccæ *Purpuream* picturam pro chartis lusoriis præbent. Raj. hist. 1603.
3. LYCOPUS *europæus*, Fl. svec. 31.
 Pl. perennis *Europæ palustris*, vulgaris.
 Succus *nigricante* colore quævis adeo pertinaciter inficit, ut elui nequeat. Errones Cingali, ægyptios mentientes, faciem fusco colore ejus succo inficiunt. Hoffm. Schwenk.

TRIANDRIA.

4. IRIS *germanica*, Sp. pl. 38. (*Swerdsilja*).
 Pl. perennis *Europæ australis*, cicur.
 Corollæ *viridi* tingunt expresso succo, cum alumine cocto, pro scriptura. B 2

5. CRO-

5. **CROCUS sativus**, Sp. pl. 36. (Safran).
Pl. perennis *Alpium* Europæ australioris, Africæ; cicut.
Pistillum *fulvo* tingit pulcherrimo colore, unde usus
ejus frequentissimus, non modo in arte tinctoria,
sed & in pharmaceutica & officinali.
6. **BROMUS secalinus**, Fl. svec. 96. (Lofsa, Swingel).
Gramen annuum *europæum*; vulgare.
Panicula *viridi* tingunt Coloni, inprimis Ystadienses.
It. scan. 277.
7. **ARUNDO phragmites**, Fl. svec. 105. (Was).
Gramen perenne *europæum*, lacustre; vulgare.
Panicula *viridi* tingunt Ruricolæ nostrates.

TETRANDRIA.

8. **SCABIOSA Succisa**, Fl. svec. 119. (Angwädd).
Pl. perennis *Europæ*; vulgaris.
Folia sicca *Luteo* inficiunt rariori usu apud Rusticos
recepta. It. scan. 277.
9. **ASPERULA tinctoria**, Fl. svec. 122. (Mådra).
Pl. perennis *Europæ borealis*, inprimis *Oelandiæ*;
vulgaris.
Radices *rubro* tingunt loco *Rubiæ*, collectæ antequam
caulem exferant, frequenti usu in Insulis *Balthicis*.
It. Oel. 115. It. Gothl. 232, a tinctoribus expe-
perimentis probatæ. Act. Stockh. 1742. p. 20.
10. **GALIUM boreale**, Fl. svec. 124. (Måra).
Pl. perennis *Europæ borealis*; vulgaris.
Radices *rubro* tingunt apud Rusticos *Finlandiæ*, quum
vero minutiores *anatica* requiritur earundem quan-
titas ad lanas inficiendas. Act. Stockh. 1745. p. 244.
11. **GALIUM verum**, Fl. svec. 123. (*Mariæ Sånghalm*).
Pl. perennis *europæa*; vulgaris.
Panicula florum *Luteo* inficit lanatas vestes colore,
cum alumine cocta.

Radices

Radices *rubro* inficiunt colore, Act. Stockh. 1745.
p. 251, 244.

12. RUBIA *tinctorum*, Sp. pl. 109. (Krapp).
Pl. perennis *Europæ australioris*, arenosa, aprica;
mansveta; plantanda facillime ad Seanoram Sveciæ,
It. scan 2;3.
Radices *rubro* inficiunt colore, frequentissimo in usu
apud tinctores.

13. CUSCUTA *europæa*, Fl. svec. 144. (Snarrefwa).
Pl. annua parasitica *Europæ*; vulgaris.
Herba *subrufo* tingit, sed debili colore.

P E N T A N D R I A.

14. ANCHUSA *officinalis*, Fl. svec. 161. (Ortungæ).
Pl. perennis *Europæ*; vulgaris.
Corollæ *Viridem* picturam recentes expressæ & succo
cum alumine cocto præbent.
15. LITHOSPERMUM *tinctorium*, Sp. pl. 132. (Pseudo
Alcanna).
Pl. perennis *Galliæ Narbonensis*; mansveta.
Radix *rubrum* dat colorem, sed fugacem, quapro-
ter vix nisi Pharmacopolis in Medicamentis & Be-
zettis usum præstat, qui eandem pro radice Alcan-
næ veræ substituunt; quum vero & hæc rarius a-
pud nostrates proftet, hujus Alcannæ succedanei
succedaneum porrigunt, radices scilicet Anchusæ
præcedentis.

16. LYSIMACHIA *vulgaris*, Fl. svec. 177.
Pl. perennis *europæa*; vulgaris.
Herba *Luteo* inficit lanas, si fides Linder. tinct. 85.
17. GENIPA *americana*, Syst. Nat. 2. p. 931.
Arbor *Americæ meridionalis*; fera.
Baccæ inprimis immaturæ *atro* tingunt vestes & la-
bia manducantium colore, qui elui nequit, Feri

americani hujus succo faciem obducunt, ut hostibus suis videantur terribiles. Si aquæ immixtus fuerit succus, qua manus lavantur, nigredo per quatuordecim dies vix ulla arte exuitur

17. **CAMPANULA rotundifolia**, Fl. svec. 184. (Blåcka).
Pl. perennis *europæa*; vulgaris.
Corollæ *cæruleum* dant pigmentum expressæ pro scriptura; addito autem alumine, viride.
19. **RHAMNUS Frangula**, Fl. svec. 203. (Tröffe).
Frutex nemorosus subpaludosus *Europæ*; vulgaris.
Corex *flavo* tingit colore.
Baccæ immaturæ *viridi* colore lanas inficiunt.
20. **RHAMMUS catharticus**, Fl. svec. 202. (Getapel).
Arbuseula *Europæ*; vulgaris.
Cortex *Luteo* tingit pulcro colore, It. Oel. 58. It. Gothl. 175, 207.
Baccæ maturæ *puniceum* succum emittunt, sub autumnum serius decerpæ.
21. **RHAMNUS minor**, Bauh. pin. 478. (Grain d' avignon).
Frutex *Europæ australis*, inprimis *Narbonæ*, *Hispaniæ*, etiamnum obscurus; forte sola varietas præcedentis, sed minor & qualis ad Ollenberg W. gothiæ crescit?
Baccæ *luteo* tingunt præstantissimo, unde granorum tinctoriorum nomine venduntur per Europam & magno in pretio habentur.
22. **CHÆROPHYLLUM sylvestre**, Fl. svec. 257 (Sunda Fåra).
Pl. perennis *Europæ*; vulgaris.
Umbella *luteum* præbet colorem, ipsa *Serratulâ* præstantiorem, sed *Luteola* inferiorem. Colligitur herba inprimis cum summatibus sub florescentia, mox siccanda.

Herba vero *viridem* dat purum & pulcrum colorem.

Act. Stockh. 1742. p. 37.

23. THAPSIA. *villosa*, Sp. pl. 261.
Pl. perennis *Hispaniæ*.
Umbella *Luteo* tingit colore apud plebem *Hispaniæ*.
24. RHUS *coriaria*, Sp. pl. 265. (*Sumach*).
Arbor *Europæ australis*; mansveta.
Cortex caulis *flavo* pannos colore inficit.
Cortex radicis *rufo* tingit, nec ineleganti colore.
25. RHUS *Cotinus*, Sp. pl. 265.
Arbucula *Austriæ & Italiæ*; mansveta.
Cortex caulis *flavo* inficit pannos colore.
Cortex radicis *rufo*, nec ineleganti tingit.
26. BASELLA *rubra*, Sp. pl. 272.
Pl. annua *Indiæ orientalis*; fera.
Baccarum succus *violaceo* eleganti tingit colore, sed fugaci, ideoque tantum pro Bezettis, ad cosmetica & ad tincturas colorandas grato colore, at non diu constanti, adhibetur.

HEXANDRIA.

27. BERBERIS *vulgaris*, Fl. Svec. 311. (*Berberis*).
Frutex *Europæ spinosus*; vulgaris.
Radix *luteo* inficit lanas colore, lixivio macerata, quæ tota flavissima est.
Cortex flavissimus *luteo* coria tingit suavissimo colore (*Saffian*), frequenti usu apud Polonos.
28. CALAMUS *Rotang*, Sp. pl. 325. (*Sanguis draconis*)
Frutex *Indiæ orientalis*; ferus.
Sanguis Draconis, succus inspissatus, officinis in Pharmaceuticis, frequenti usu apud Medicos *rubro* inficit colore. Hic ex fœculis fructus hujus Calami conficitur teste Kæmphero; alii vero Auctores Sanguinem draconis a *Pterocarpo*, Præf. Mat. Med.

525, alii a *Lingono* Rumph. Amb. 2. p. 205, Tab. 70. deducunt, forte itaque originem pluribus debeat generibus.

29. RUMEX *Acetosa*, Fl. Svec. 318. (*Syra*).
Pl. perennis *Europæ*; vulgaris.
Radix exsiccata *rubro* colore inficit Decocta Pharmacopæorum, ceterum in arte tinctoria non usitata.
30. RUMEX *maritimus*, Fl. Svec. 313. (*Safsyra*).
Pl. perennis *maritima europæa*; minus frequens.
Herbam *luteum* dare colorem, quod æstate demum admodum *flava* evadat, verisimile videtur, ut experimenta cum hac instituere necessarium esse judicarem, ex It. scan. 248.

OCTANDRIA.

31. SANTALUM *album*, Sp. pl. 349. (*Sandel*).
Arbor *Indiæ orientalis*; fera.
Lignum medullaris substantiæ pro *Luteo* colore decantatum est; Album vero officinarum, ejusdem arboris substantia exterior, rarius in arte tinctoria locum habet.
32. LAWSONIA *inermis*, Sp. pl. 349. (*Alkanna*).
Arbuseula *Asiæ & Africæ*, maximeque in *Aegypto* culta.
Herba *Luteum* colorem præstantissimum exsiccata promit, quo Orientales corporis partes tingunt.
Radix *rutilum* dat colorem cum calce viva præparata, qua orientales dentes, ungues, faciem, jubas equorum, coria, ligna, ceras, unguenta, decocta, pannos &c. pingunt & colorant. Hoc nihil apud illos nitentius, nobis rarius nihil.
33. POLYGONUM *Persicaria*, Fl. Svec. 342, Hydro-piper, Fl. Svec. 343. (*Jungfru-tväbl*).
Pl. annuæ *Europæ*; vulgares.

Herba

Herba *Luteo* colore pannos laneos alumine imbutos tingit.

DECANDRIA.

34. **HÆMATHOXYLON** *campechianam*, Sp. pl. 3084.
(Blauholz, Campechetråd, Loogwood).
Arbor *Indiæ occidentalis*; fera.
Lignum *violaceum* colorem præbet, qui vulgari consuetudine fundamenti instar pannis infertur, alio insuper colore & sigillatim nigro imbuendis, vel ut ceteri dein illi superinjecti colores puriores fiant tenacioresque.
35. **CÆSALPINIA** *brasiliensis*, Syst. Nat. 2. p. 1018.
(Brasilja).
Arbor *Indiæ occidentalis*; fera.
Lignum *rubro* inficere colore in arte tinctoria vulgatissimum est.
36. **CÆSALPINIA** *vescaria*, Syst. Nat. 2. p. 1018.
(Brasilletta).
Arbor *Americæ occidentalis*; fera.
Lignum *rubro-purpurascens* colore tingit; quod etiam tinctoribus maxime est vulgare.
37. **CÆSALPINIA** *Sappan*, Sp. pl. 381. (Sappan).
Arbor *Indiæ* utriusque; fera.
Lignum *purpurascens* colore pulcro imbuere, in re tinctoria notissimum.
38. **LIGNUM** *rubrum*, Dal. Pharm. 376, Brasillo simile lignum vernembock, Bauh. hist. I. p. 494. Raj. hist. 1737. (Sernbock).
Arbor *brasiliensis* e *Fernambuca Americæ*; Botanicis obscura.
Lignum, *rubro purpureoque* colore ad imbuendos pannos vulgatissime recipitur.
39. **ARBUTUS** *Uva ursi*, Fl. Svec. 358. (*Miðlonris*).
Frutex

Fruticulus procumbens *Europæ* frigidioris; vulgaris.
Folia cinereo in colore frequenter usurpantur, Act.
Stockh. 1742. p. 28.

40. MELASTOMA variarum specierum, Sp. pl. 389.

Frutex utriusque *Indiæ*; imprimis *Americæ*.

Baccæ nigro colore contaminant os manducantium,
haud aliter ac *Vaccinia* nostra, sed remanente ni-
gredine ad quartum decimum usque diem.

41. GYPSOPHILA *Struthium*, Syst. Nat. 2. 1028. Löffl.
It. 37.

Pl. perennis imprimis provinciæ *Lamanche* *Hispaniæ*.

Radix quidem non tingit, sed pannos albos purgat
loco saponis.

Struthium quo fullones in pannis purgandis lanisque
lavandis utebantur, *Dioseor. L. II. c. 193*.

Radicula *Struthionis*, quæ lavandis lanis succum ha-
bet mirum quantum conferens candori mollitiæque,

Plin. L. XIX. c. 3. Hac et jamnum *Hispanos* in

Lamanca vestimenta coquere & abluere haud mi-

nori effectu ac si saponem aut *Smegmate* uterentur,

Löfling l. c. commemorat. Vera haud dubie *Sapo-*

naria veterum, unde nomen traxere *Saponariæ* in

universum omnes.

Inquirendum num *Gypsophila fastigiata*, Fl. svec.

379, adeo affinis, idem præstet, ut veri videtur

simillimum?

42. PHYTOLACCA *americana*, Sp. pl. 441.

Pl. perennis *Americæ septentrionalis*; cicur.

Baccæ roseum colorem *Bezettis* & tincturis conciliant
expresso succo, sed fugacem.

DODECANDRIA.

43. RESEDA *Luteola*, Fl. svec. 424. (Wau).

Pl. annua *europæa*; cicur. & vulgaris.

Herba *Listium pulcherrimum* dat colorem, (chamois) unde frequentissimo tinctoribus in usu, & copiose ab exteris alportatur, quamvis facillime apud nos proveniat.

ICOSANDRIA.

44. **FRUNUS** *domestica*, Fl. svec. 430. (Plommontråd).
Arbor hodie *europæa*, in australibus vulgaris,
Cortex *Luteum* dat Ruricolis colorem.
45. **PYRUS** *Malus*, Fl. svec. 437. (Äppel).
Arbor *europæa* culta & inculta; vulgaris.
Cortex *Luteum* tinctoribus colorem præbet.
46. **TORMENTILLA** *erecta*, Fl. svec. 459. (Blodrot).
Pl. perennis *Europæa*; vulgaris.
Radix *rubrum* colorem masticata & inuncta coriis
inducit apud Lappones, Fl. lapp. 213.
47. **COMARUM** *palustre*, Fl. svec. 463. (Kräffötter).
Pl. perennis *Europæa*; vulgarissima.
Radice *rubrum* Fenni colorem, licet viliozem efficiunt.

POLYANDRIA.

48. **ACTÆA** *spicata*, Fl. svec. 464. (Trollbär).
Pl. perennis *europæa* nemorosa; vulgaris.
Baccarum succus *atramentum nigrum*, cum alumine
coctus, præbet.
49. **CAMBOGIA** *Gutta*, Syst. Nat. 2. p. 1073. (Gummi-gutta).
Arbor *Indiæ orientalis* succulenta; fera.
Lac inspissatum *Luteam* Gummi guttam officinarum
constituit, frequens in arte pictoria, in tinctoria
rarius usurpatur.
50. **BIXA** *Orellana*, Sp. pl. 512. (Orlean).
Arbor utriusque *Indiæ*, imprimis occidentalis; fera.
Seminum sæculæ *rubrum* sistunt colorem tinctoribus
in usu frequentissimum, eoque sylvestres ameri-
cani nuda sua corpora pingunt. C 2 51.

51. DELPHINIUM *Consolida*, Fl. svec. 475 (Kiddar: sporre).
Pl. annua *Europæ*; vulgaris.
Corollæ succus *cæruleum* pigmentum, cum alumine coctus, constituit, quo utuntur scribæ.
52. ANEMONE *Pulsatilla*, Fl. svec. 481. (Bäcksippe).
Pl. perennis *Europæ borealis*; mansveta.
Corollæ *viridem* tincturam succo expresso sistunt pro scriptura.
53. THALICTRUM *flavum*, Fl. svec. 488.
Pl. perennis *Europæ* in subhumidis; vulgaris.
Radix *Luteo* colore lanas tingit ipsa flavissima.
Folia etiam *Luteo* inficere constat ex Act. Stock. 1745.
p. 250.
54. CALTHA *palustris*, Fl. svec. 511. (Käbbeleß).
Pl. perennis *europæa palustris*; vulgaris.
Corollæ succus *luteum* atramentum, cum alumine coctus, edit.

DIDYNAMIA.

55. ORIGANUM *vulgare*, Fl. svec. 534. (Dosta).
Pl. perennis *Europæ*, rupestris; vulgaris.
Summitates *purpurascens* colorem sistunt Colonis nostratibus. It. Oel. 58, 97, 101, It. scan. 277.
56. STACHYS *sylvatica*, Fl. svec. 526.
Pl. perennis *Europæ*, nemorosa; vulgaris.
Herba *Luteo* tingit colore ex testimonio Linderl. tinct. 52.
57. ACANTHUS *mollis*, Sp. pl. 939.
Pl. perennis *Europæ australis*, imprimis *Italiae*; mansveta.
Herbam *Luteo* inficere ab antiquissimis temporibus constat:
Et circumtextum roseo velamen Acantho. Virg. Gen. 1: 653.

TETRADYNAMIA.

38. ISATIS *tinctoria*, Fl. Svec. 614. (Weide).
 Pl. biennis *Europæ* maritima, rarior in *Svecia*; cicut.
 Herbae *fæculæ cæruleum* colorem gignunt, cum quo
 indigoneus miscetur ad decoctum ad *cæruleum* (*Blå
 Eyppen*). Apud nos denique plantari cœpit, licet
 adhuc plus justa copia a finitimis ematur.
 Mola, qua rudis planta teritur, descripta est in *Itin.
 W. gothico* 128. Processum autem præparandi
 coloris graphice percenset *J. Raj. hist.* 842.

DIADELPHIA.

39. INDIGOFERA *tinctoria*, Sp. pl. 751. (Indigo).
 Suffrutex *Indiæ orientalis*; ferus.
Fæculæ cæruleæ, (*Indigo* s. *Succus cæruleus*) præ-
 stantissimus inter omnes notos colores pro tinctori-
 ribus, utpote nec ab acido mutabilis, nec ab alcali,
 ideoque usu maxime receptus.
 Ab exteris haud parvo nobis emendus est pretio;
 quoniam nondum ex indigenarum aliqua æque effi-
 cacem usum elicere potuerunt Oeconomi, solici-
 te licet allaboraverint, ut plantam *Europæam*, e-
 jus in locum substituendam reperirent.
 Modum hujus præparandi ex *Hernando* acceptum
Rajus ita descripsit: Folia incisa in ahenum corti-
 namve ferventis aquæ, sed jam ab igne sepositæ,
 tepentisque aut melius (ut rei affirmant periti) fri-
 gescentis, neque ignem expertæ, conjiciuntur,
 concutiunturque vehementer rutilis, ac paulatim
 aqua infecta transfunditur in testam aut dolum,
 & tandem per foramina, paulo sublimiora, effuso
 humore, quidquid e foliis discessit, permittitur resi-
 dere. Fæx illa pigmentum est; siccat in sole,
 & sacco cannabino percolatur; mox efformantur par-

- væ rotæ, quæ catinis superpositis, carbonibus solidantur, ut recondi tandem queant in annuos usus. Indigofæræ herba dum siccatuſenſim cærulea evadit, unde conjicere licet, quod *Lotus corniculata* (Fl. ſvec. 675.) & *Anthyllis vulneraria* (Fl. ſvec. 638.) quarum flores ſiccati pariter cæruleſcunt, ejuſmodi tincturam indigoneam præparari poſſe?
60. *GALEGA tinctoria*, Syſt. Nat. 2. p. 1172.
Pl. perennis *Zeylonæ*; ſera.
Colorem cæruleum ex ea parari apud Cingalos indigoneo ipſo præſtantioreſe tradit Hermannus, cujuſ tamen modus & uſus nondum innotuit Europæiſ Fl. Zeyl. 302.
61. *ANTHYLLIS vulneraria*, Fl. ſvec. 638. (*Räſflor*).
Pl. perennis *europæa*, aprica; vulgaris.
Herbam *Luteo* colore veſtes Ruſticorum, a quibus rariuſ adhibetur, inficere conſtat.
Flores exſiccatione cærulei evadunt quemadmodum Flores *Loti corniculatæ*, vid. n. 59.
62. *GENISTA tinctoria*, Sp. pl. 710. Fl. ſvec. 634. (*Ginſt*).
Fruticuluſ *Europæ*, inprimis Germaniæ, Galliæ, Angliæ, vix Sveciæ; cicur.
Flores *Lutea* in tinctura frequentes & præſtantes apud ſuoſ populares habentur.
Schutgelb pictorum ex hac parari, *Lind. tinct.* 82.
63. *TRIFOLIUM pratense*, Fl. ſvec. 666. (*Rödwaſpling*).
Pl. perennis *Europæ*; vulgaris
Florum capitula *viridi* colore veſtimenta lanea inficiunt frequenti apud Scanos in uſu. It. Scan. 277.

POLYADELPHIA.

64. *HYPERICUM perforatum*, Fl. ſv. 680. (*Johannis ört*).
Pl. perennis *Europæ*; vulgaris.

Flores

Flores *luteis* in tincturis rarius a Ruricolis adhibentur, & vilioris sunt pretii.

SYNGENESIA:

65. **HIERACIUM** *umbellatum*, Fl. svec. 704.
Pl. perennis *Europæ* in arenosis sabulosisque; vulgaris.
Herba *Luteum* præstantiorem suppeditando colorem, nuper apud nos inclaruit, nondum licet vulgari usu frequentari cœperit. It. scan 342.
66. **SERRATULA** *tinctoria*, Fl. svec. 713. (*Ängstärre*).
Pl. perennis nemorosa *Europæ*; vulgaris.
Herba *Luteo* colore tingit uti *Luteola*, licet inferiori, tinctoribus usitatissima. Olim ab exteris emta apud nos sponte nascitur tam crebra, ut hodie exportaretur. It. W. goth. 10, 64. It. Gothl. 22. 4. It. Scan. 201, 284.
67. **CARTHAMUS** *tinctorius*, Sp. pl. 830. (*Safflor*).
Pl. annua *Ægypti*; cicur.
Corollæ *Roseum* colorem acido præparatæ præbens nitidissimum, serica imprimis venuste colorantem. Lind. tinct. 44. Facile apud nos feritur, modo nec transferatur, nec rigetur.
68. **BIDENS** *tripartita*, Fl. svec. 326. (*Brunsfår*).
Pl. annua *Europæ*, in subhumidis; vulgaris.
Herba *luteo* colore, nec ineleganti tingit. It. Oel. 58, 101. It. scan 240, 277.
69. **SENESIO** *Jacobæa*, Fl. svec. 751. (*Stånds*).
Pl. perennis *europæa*; vulgaris.
Planta *viridi* saturato colore tingit tota, radice, caule & foliis ante florescentiam lecta, nec exsiccata, cum laneis vestimentis cocta; color autem, a radiis solaribus debilitatur. Act. Stockh. 1745. p. 248.

70. *ANTHEMIS tinctoria*, Fl. svec. 769. (Lettblomster).
Pl. annua *Europæ*, campestris.
Flores *Luteum* dant colorem lucidum, inter nostrates plantas luteo-tinctorias plurimum æstimati. It. Gothl. 223. Flores *Chrysanthemi segetum* his primo intuitu similes, in Scania Hallandiaque vulgares, illorum non possunt substitui loco, ut experimenta docuere.
71. *CENTAUREA Facea*, Fl. svec. 774. (Knappar).
Pl. perennis *europæa*; vulgaris.
Herbæ *Lutea* tinctura succedaneum præstat Serratulæ, It. Gothl. 307. It. W. Gothl. 24. It. scan. 284.
72. *CENTAUREA Cyanus*, Fl. svec. 776. (Blåflint).
Pl. annua *europæa*, vulgaris.
Corollæ radiantes, *cæruleum* dant succum pro scriptura, expressæ.
73. *CALENDULA officinalis*, Fl. svec. 777. (Kingsblomma).
Pl. annua *europæa*; cicur & vulgaris.
Corollæ radius *Luteum* pigmentum succo expresso; cum alumine cocto præbet; at ficcatae Corollæ eroci loco apud Rusticos interdum tingunt.
75. *VIOLA odorata*, Sp. pl. 934, Fl. sv. 784. (Sioler).
Pl. perennis *Europæ*, imprimis australioris; cicur.
A Petalis *violaceus* syrupus violarum conficitur, quo varia præparata pharmaceutica colorantur; idem adhibetur sæpius in examine aquarum ad detegendum acidum aut Alkali.

GYNANDRIA.

75. *SATYRIUM nigrum*, Fl. svec. 805. (Brunkulla).
Pl. perennis *Europæ*, subalpina; rarior.
Flores *Violaceo* colore spiritum frumenti tingunt.

MONOECIA.

76. BETULA, *alba*, Fl. svec. 859. (Björt).
 Arbor *Europæ*, nobis vulgatissima.
 Folia *Luteo* debili colore inficiunt, Colonis subinde
 nostratibus usitata.
Sutgrön Piëtorum præparandi modum vide Lind.
 tinct. 81.
77. BETULA *nana*, Fl. lappi. 342. (Stårre).
 Frutex *Lapponiæ* frequens; cicur.
 Folia *Luteum* colorem, quam *Betula alba* præstantiorem,
 suppeditant, teste Gadd. satag. 57.
78. BETULA *Alnus*, Fl. svec. 861. (Al).
 Arbor *Europæa*, in subhumidis, vulgaris.
 Cortex *rufo* colore inficit, at vero *Martialibus* addi-
 tis nigredinem auget; ille autem piscatoribus in-
 primis usitatus in colorandis retiis.
79. MORUS *tinctoria*, Sp. pl. 986. (*Fustik Angl. Geel-
 haut Belg.*)
 Arbor *Americæ meridionalis*; fera.
 Lignum *Luteum* edit colorem in tincturis præstantis-
 simum.
80. URTICA *dioica*, Fl. svec. 863. (Urtika).
 Pl. perennis *Europæ* in ruderatis; vulgatissima.
 Radicibus *luteis* Coloni tingunt ova, præcipue quæ
 Paschatis festo *lutea* coquant.
81. XANTHIUM *strumarium*, Fl. svec. 864.
 Pl. annua *Europæ*, in primis australioris; vulgaris.
 Herba *Luteo* specioso colore, tota cum fructibus cocta,
 tingit.
82. QUERCUS *Robur*, Fl. svec. 870. (E).
 Arbor *Europæ* excelsa; vulgaris.
 Arbor *nigrum* *Martiale* intentius reddit cortice & Ca-
 lycibus *fœmineis* s. *Cupulis* fructus, utpote insigne
 stipticum.

83. **QUERCUS** *Ægilops*, Sp. pl. 996.
 Arbor Europæ australis; cicur.
 Cupulæ *nigrum* colorem intendunt more anteceden-
 tis; hæ majores apud Coriarios magis in usu sunt,
 quam apud tinctorios.
84. **CARPINUS** *Betulus*, Fl. svec. 872. (Åfwenbock).
 Arbuscula Europæ & Sveciæ australis; cicur.
 Cortex *Luteo* in colore inprimis apud Scanos adhibetur.
85. **CROTON** *tinctorium*, Sp. pl. 1004. (Tournefort).
 Pl. annua in Gallia Narbon. culta.
 Lacmus *cæruleo* colore inficiens, succus est inspissatus
 pro chartis & Pharmacopæorum tincturis. Ab
 alcali & acido facillime immutatur, quorum item
 ad examen aquarumque adhibetur.

DIOECIA.

86. **SALIX** *pentandra*, Fl. svec. 879, *purpurea* 884. (Jolster).
 Frutices Europæ in subhumidis; vulgares.
 Folia *Luteum* colorem præbent exsiccata, eumque sa-
 tis nitidum. It. scan. 293.
87. **EMPETRUM** *nigrum*, Fl. svec. 904. (Kråflinge).
 Fruticulus Europæ procumbens; vulgaris.
 Baccæ *atro purpureo* colore inficiunt vestes, cum
 alumine coctæ.
88. **MYRICA** *Gale*, Fl. svec. 907. (Pors).
 Fruticulus Europæ borealis in subhumidis; vulgaris.
 Herba *Luteo* colore lanas tingit, serius recepta. It.
 scan. 293.
89. **DATISCA** *canabina* & *hirta*, Sp. pl. 1037.
 Pl. perennnis Archipelagi & Americæ septentrionalis.
 Herba *Luteo* inficere videntur, quod adultæ insigni-
 ter flavescant, ideoque cum eis experimentum in-
 stituendum operæ pretium judico.

POLYGAMIA.

90. **FRAXINUS** *excelsior*, Fl. svec. 926. (Åst).
 Arbor

Arbor Europæ; vulgaris.

Cortex *cæruleam* reddit aquam in qua maduerit. Cæ-
salp. pl. 44. Decocto saturato corticis interioris
imbuitur pannus, antea *Lycopodio complanato*
tinctus, Lind. tinct. 63.

MUSCI.

91. LYCOPODIUM *complanatum*, Fl. svec. 958. (Jemna).
Muscus Europæ borealis; vulgaris.
Muscus *Luteo* pulcherrimo colore tingit, Rusticis in
usu frequens.

ALGAE.

92. LICHEN *Roccella*, Sp. pl. 1154. (Orseille).
Alga *maris Mediterranei*, imprimis in scopulis.
Præparatus *purpurascens*, nec læto nec tenaci satis
tingit ad nos rarius asportatus color. Fertur et-
jam idem lucidiorem ad colorem vinis concilian-
dum adhiberi. Raj. hist. 70.
92. LICHEN *tartareus*, Fl. svec. 1070. (Byttelet).
Alga *Europæ*, in rupibus imprimis maritimis; vulgaris.
Præparatus *purpureum* dat, uti præcedentis succeda-
neum, colorem, Westrogothis frequens, It. W.
goth. 146. Act. Stockh. 1745. p. 275.
93. LICHEN *saxatilis*, Fl. svec. 1075. (Stenmosa).
Alga *Europæ* in saxis; vulgaris.
Alga *Purpureum* inducit colorem vestimentis, Ruri-
colis frequenti in usu. It. Oel. 30, 101. It. Gothl.
209.
94. LICHEN *Juniperinus*, Fl. svec. 1093. (Enmosa).
Alga *Europæ* in Juniperis; vulgaris.
Alga *luteo* colore inficit vestes laneas, Ruricolis no-
stratibus usitata. Act. Stockh. 1742. p. 26.
95. LICHEN *parietinus*, Fl. svec. 1080. (Wäggmåsa).
Alga *Europæ* in parietibus ligneis; vulgaris.
Alga *luteo*, more antecedentis, inficit, mulierculis no-
stratibus recepta.

96. LICHEN *candelarius*, Fl. svec. 1069. (Liusmässa).
Alga *Europæ* itidem in parietibus, frequens.
Alga *luteum* dat colorem more antecedentium, sed
usu rariori.

97. BYSSUS *Folibus*, Fl. svec. 1178. (Violmässa).
Alga *Europæ* borealis in faxis sylvaticis everfis.
Alga *luteo* saturatissimo tingit colore, simulque sva-
veolenti, sed usu rariori, cum minutissima sit.

P A L M Æ.

98. ARECA *Cathecu*. Spec. Plant. 1189. (Terra *Cathecu*)
Palma *Indiæ* orientalis; fera.

Fæculæ *rubram* terram *Cathecu* Pharmacopræorum, ex
fructibus immaturis conscissis, in aqua coctis addi-
ta calce viva, præbent; quæ frequentiori in Me-
dicina usu adhibentur, quam in re tinctoria.

A N I M A L I A.

99. CYNIPS *Salicis strobili & amerinæ & viminalis*. Syst.
Nat. 1. p. 554. n. 10. 11. 12.

Insecta *Europæa* *Salicis*, Gallas producentia; vulgaria.
Gallæ *luteum* colorem suppeditant, quamvis usu non
dum receptæ.

100. CYNIPS *Quercus folii*, Syst. Nat. 553. n. 5. (Gallâple).
Insectum *Europæum* *Quercus* *Roboris*, in foliorum pa-
gina inferiori; frequens.

Gallæ *atramenti* colorem atrum & tinctorium cum
martialibus ingrediuntur, usu vulgatissimo.

101. APHIDES? *Pistaciæ*.

Insecta *Europæ* australis & Orientis, in *Pistacia* *Len-
tisco*, *Terebintho* &c. & quidem tantum in race-
mo florum masculorum, si fides auctoribus, folli-
culo spithameo, crassitie pollicis, cavo coreaceo,
luteo - rubro.

Galla *Luteos* vel admixto acido *Rubros* colores parant
Orientales, teste *Bellonio*.

102. **INSECTA laccifera**; obscura, an Formicæ?
 Insecta Indiæ orientalis e *Crotone laccifero* colligunt
 Resinam, quæ sub nomine Laccæ in granis prostat,
 Hermannus. Lacca in Baculis an specie a hac di-
 versa non dum constat.
 Lacca rubro præstantiore colore scatet, frequens in
 usu pharmaceutico; pro Bezettis & vermicibus.
103. **COCCUS Ilicis**, Syst. nat. 1. p. 455. n. 4.
 Insecta *Quercus coccifera* in Gallia narbonensi, Hi-
 spania.
 Fœmina gravida exsiccata rubro tinctoria, frequens
 Tinctoribus & Pharmacopolis.
 Lacca florentina (Carmin) e Cocco Ilicis, Cacti infuso,
 Cæsalpinæ cum alumine paratur.
104. **COCCUS Cacti**, Syst. nat. 457. n. 17. (Coccionell).
 Insectum Americæ meridionalis, in Cacti *Opuntia*
 variis speciebus habitans, fumi pluvieque impa-
 tiens; vivum visum ante aliquot annos in Caldario
 Horti Upsaliensis.
 Fœminæ gravidæ exsiccatae adeo lætum rubrum co-
 lorem præbent, ut veterum Purpura hodie facile
 careamus; ideoque eo nihil frequentius in arte tin-
 ctoria; in examine aquarum locum etjam habet.
105. **COCCUS polonicus**, Syst. Nat. 1. pag. 456. n. 17, Fn.
 svec. 720.
 Insectum Indigenum ad radices *Scleranthi perennis*;
 Fl. Svec. 378. *Hieracii Pilosellæ* 697. Itemque
 in radicibus *Arbuti uva ursi*. Fl. sv. 358. præ-
 cedente æstate inventum.
 Fœminæ gravidæ rubro colore tingunt non inferiore
 illo, qui e præcedenti Coccinella officinarum paratur.
106. **COCCUS Ulmi**, Syst. Nat. 455. n. 7.
 Insectum undique in ramulis *Ulmi campestris*.
 Insecta rubro tingunt colore, nec insvavi.

VERMES,

107. **TURBO** *Clathrus*, Syst. Nat. 1. p: 765. (Purpur).
Cochlea Europæ australioris Oceani.

Purpura veterum a Græcis olim Romanisque decantata e cochlea quadam eliciebatur. Colorem huic similem ex Helicibus variis Syst. Nat. 768. derivari posse comprobavit Listerus; nimirum cum inter tentacula punguntur cochleæ gutta emanat pallida, quæ deinde soli exposita *purpurascit*. Quum vero, qua e specie Cochleæ veteres genuinam sumserint purpuram, certo hodie non constet, nuper Plancus, loci incola, statuit fuisse Turbinem Clathrum, quod etiam veri simillimum videtur; quidquid sit parum desideratur veterum purpura hodie; dum tantæ pulcritudinis colorem præsentent americani Cocci.

Μορὰ δὲ ΘΕΩ doξα!

